

Tuike Finland Oy
FinlandEAI@google.com

Viite: Tuike Finland Oy, Palvelinkeskus Muhos

Kehotus toiminnan keskeyttämiseksi Muhoksen palvelinkeskushankkeessa ja asianosaisen kuuleminen

Hankkeesta vastaava

Tuike Finland Oy (2206071–7)

Asian tausta

Lupa- ja valvontavirastossa on vireillä kesällä 2025 käynnistynyt ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely) Muhoksen kuntaan suunnitteilla olevan palvelinkeskuksen rakentamisesta (dnro LVV-U/37128/2026). Hankkeesta vastaava taho on Tuike Finland Oy.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on antanut yhteysviranomaisen lausunnon Muhoksen palvelinkeskushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (arviointiohjelma) 28.11.2025 (dnro POPELY/2472/2025). Arviointiohjelmien mukaan hankkeen YVA-selostuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 lopussa. Valtion aluehallintouudistuksen myötä 1.1.2026 alkaen yhteysviranomaisena YVA-menettelyssä toimii Lupa- ja valvontavirasto.

Arviointiohjelman mukaan Muhoksen noin 571 hehtaarin laajuiselle hankealueelle on tarkoitus rakentaa yhdeksän palvelinkeskusrakennusta ja niille tarvittavat tukitoiminnot, kuten varavoimageneraattorit, jäähdytysjärjestelmät, sähköasemat, vesienkäsittelyrakenteet, tarvittavat huoltotiet ja pysäköintialueet sekä muut toiminnallisen luotettavuuden ja tehokkuuden varmistavat olennaiset rakenteet.

Jäähdytysjärjestelmän osalta tarkastellaan tilannetta, jossa vettä otetaan ja palautetaan Oulujokeen. Palvelinkeskuksen edellyttämän varavoiman teho on yli 300 MW. Varavoiman kokonaisteho ei käy ilmi arviointiohjelmasta.

Hankealue on arviointiohjelman mukaan metsätalousvaltaisia alueita ja hanke edellyttää alueella suoritettavia kaivuutöitä, louhintaa ja murskausta, sekä massanvaihtoja palvelinkeskusalueen tasaamiseksi. Alueelta kaivettavia maa-aineksia varastoidaan väliaikaisesti hankkeen sijoitusalueilla.

Asiassa saatu selvitys

Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt 18.9.2026 päivätyllä selvityspyynnöllä Tuike Finland Oy:ltä kirjallista selvitystä Muhoksen palvelinkeskushankkeessa tehdyistä hanketta tai sen rakentamista valmistelevista toimenpiteistä.

Tuike Finland Oy:

Selvityspyyntöön 25.9.2026 annetussa selvityksestä käy ilmi, että hankealueella on poistettu pintamaat, työmaan kulkuteitä ja väliaikaisia varastoalueita on valmistelu, oja ja rumpuja on parannettu hulevesien hallintaa varten sekä hulevesien viivytysaltaita on rakennettu sekä täyttömateriaalin kuljetus on käynnissä. Puunkaato- ja esivalmistelualueen laajuus on noin 330 hehtaaria.

Selvityksessä on todettu, että toteutetut toimenpiteet eivät ole kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ohjeen mukaan edellyttäneet lupaa. Alueen valmistelutyöt on aloitettu rakentamislain (751/2023) 109 §:n mukaisesti ja säännös sallii muun muassa kaivu- ja louhintatyöt, puunkaaton sekä muut vastaavat valmistelutoimet ennen varsinaisten rakennustöiden aloittamista. Hakkuutoimenpiteitä varten on jätetty metsälain mukainen metsänkäyttöilmoitus, ja kunnan viranomaisille on ilmoitettu toimenpiteistä etukäteen.

Alueen sisäiset arvokkaat LUO 1- ja LUO 2 -vyöhykkeet suojellaan metsätaloustoimien aikana, ja raivaus LUO 3- ja LUO 4 -vyöhykkeillä toteutetaan valikoivasti kunnan ja Lupa- ja valvontaviraston kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta. Puunkaatoa vältetään lintujen pesimäaikana (huhtikuu–heinäkuu) luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:n 1 momentin mukaisesti.

Puunkaatoyrityksiä on erityisesti ohjeistettu välttämään purojen, ojien ja muiden vesistöjen ylittämistä niin pitkälle kuin mahdollista.

Tuike Finland Oy tunnustaa, että ekologian ja vesistöjen kannalta VE0-vaihtoehto poikkeaa YVA-menettelyn alussa esitetystä, mutta pitää VE0-vaihtoehtoa edelleen asianmukaisena kyseisen alueen kohdalla, sillä se edustaa lähtötilanteena ympäristöarvoltaan erittäin korkeatasoista kohdetta. Tämä tarkoittaa, että arvioidut vaikutukset edustavat ”pahinta mahdollista skenaariota”, mikä varmistaa, että arvioinnissa on tunnistettu kattavat lieventämistoimet. Jos lähtötilanteena olisi jo raivattu alue, hankkeen mahdolliset ympäristövaikutukset näyttäytyisivät vähäisempinä.

Hankekohteen osalta on toteutettu laaja yleisön osallistaminen paikallistasolla; tähän on kuulunut muun muassa YVA-ohjelmavaiheen yleisötilaisuuksia sekä ohjausryhmä, joihin on koottu monipuolisesti paikallisia sidosryhmiä antamaan asiantuntemustaan. Yleisöltä saatu tieto ja hanketta koskevat kommentit on huomioitu YVA-menettelyssä. Yhtiö pitää menettelyä täysin asianmukaisena alueen nykytilasta riippumatta.

Muhoksen kunnan rakennusvalvontaviranomainen:

Muhoksen kunta on 28.9.2026 antamassaan selvityksessä muun muassa ilmoittanut, ettei se ole myöntänyt Tuike Finland Oy:n palvelinkeskushanketta varten rakentamislain mukaisia rakentamislupia eikä muitakaan hankkeen toteuttamiseen oikeuttavia lupia.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle on toimitettu 31.3.2026 maisematyölupahakemus, jota täydennettiin 4.5.2026. Hakemuksessa haettiin lupaa laajoihin maa- ja pohjarakennustöihin useilla kiinteistöillä Pyhänsivun alueella. Hakemuksen mukaiset toimenpiteet sisälsivät muun muassa alueen tasaamista, hulevesijärjestelyjä, maanrakennustöitä sekä muita lopullisiksi tarkoitettuja maarakenteita.

Rakennusvalvontaviranomainen katsoi maisematyöluvan tarpeelliseksi, koska hakemuksessa esitetyt toimenpiteet olivat laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan sellaisia, että niiden luvanvaraisuus tuli arvioida rakentamislain mukaisessa maisematyölupamenettelyssä. Hakemuksen kohteena ei ollut pelkästään rakentamislain 109 §:ssä tarkoitettu rakennuspaikan valmistelu tai muu tilapäisluonteinen valmisteleva työ, vaan myös alueelle jäävien lopullisten maarakenteiden toteuttaminen. Rakennusvalvontaviranomainen pyysi asiasta Lupa- ja valvontaviraston lausuntoa 20.4.2026.

Lupa- ja valvontavirasto on todennut 18.5.2026 kunnan rakennusviranomaiselle toimittamassaan lausunnossaan, että maisematyölupahakemus liittyy alueelle sijoittuvaan Tuike Finland Oy:n palvelinkeskushankkeeseen, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Lausunnon mukaan hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus ei ollut valmistunut eikä yhteysviranomainen ollut antanut arviointiselostuksesta perusteltua päätelmää.

Lupa- ja valvontavirasto katsoi YVA-lain 25 ja 26 §:iin viitaten, ettei viranomaisen tule myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen valmistumista ja yhteysviranomaisen perustellun päätelmän saamista. Lausunnossa esitetyn johdosta ja koska yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ei ole käytettävissä, hanketta koskevia rakentamislain mukaisia maisema- tai rakentamislupia ei ole voitu ratkaista eikä asiassa ole tehty lupapäätöstä.

Hakemuksen käsittelyä ei ole jatkettu rakennusvalvontaviranomaisen toimesta Lupa- ja valvontaviraston 18.5.2026 lausunnon johdosta. Käsittelyn odottamaan jättäminen ei ole perustunut hakijan pyyntöön vaan rakennusvalvontaviranomaisen arvioon lausunnon merkityksestä asian ratkaisemiselle.

Muhoksen kunnan rakennusvalvontaviranomainen on 5.6.2026 antanut Tuike Finland Oy:lle kirjallisen viestin, jossa on todettu rakentamislain 109 §:ssä tarkoitettujen valmistelevien toimenpiteiden olevan mahdollisia kyseisen säännöksen mukaisesti. Kyseinen rakennusvalvonnan kannanotto ei ole rakentamislain mukainen lupapäätös eikä sillä ole myönnetty rakentamislupaa tai muuta hankkeen toteuttamiseen oikeuttavaa viranomaislupaa.

Rakennusvalvontaviranomainen arvioi luvanvaraisuutta tapauskohtaisesti rakentamislain säännösten perusteella. Muhoksen kunnan käsityksen mukaan palvelinkeskushankkeen rakennusten, rakennelmien ja muiden rakentamislain mukaisten toteutustoimenpiteiden käynnistäminen edellyttää asianmukaisia rakentamislain mukaisia lupia.

Mikäli rakennusvalvontaviranomainen saa tietoonsa rakentamislain vastaisia tai luvanvaraisia toimenpiteitä, joille ei ole vaadittavaa lupaa, rakennusvalvontaviranomainen ryhtyy asiassa rakentamislain mukaisiin valvontatoimenpiteisiin.

Kehotus

Lupa- ja valvontavirasto kehottaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 32 §:n 2 momentin nojalla Tuike Finland Oy:tä keskeyttämään Muhoksen datakeskushankkeen toteuttamisen **välittömästi ja viimeistään 23.10.2026 mennessä**. Alueella ei saa tehdä tai jatkaa toimenpiteitä, jotka muuttavat alueen luonnontilaa, maisemaa, maaston rakennetta tai vesitaloutta, kuten puuston poistamista, pintamaiden kuorintaa, kaivutöitä, louhintaa ja murskausta, maamassojen siirtoa, ojituksia sekä työmaateiden ja varastoalueiden rakentamista. Keskeytysmääräys koskee myös kaikkia edellä mainittuja vastaavia ja niiden kaltaisia toimia.

Kehotus ei koske pelkkää suunnittelua, mittauksia, maaperätutkimuksia tai muita vastaavia toimenpiteitä, joiden vaikutukset ovat vähäisiä ja helposti palautettavissa tai ennallistettavissa.

Kehotusta on noudatettava siihen saakka, että ympäristövaikutusten arviointimenettely on suoritettu ja viranomaisilla on käytössään yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen ympäristövaikutuksista.

Mikäli tätä kehotusta ei noudateta ja alueella havaitaan edelleen tehtävän toimenpiteitä, joita on pidettävä hankkeen toteuttamisena, Lupa- ja valvontavirasto voi harkita asiassa määräyksen antamista erityislainsäädännön tai YVA-lain 35 §:n nojalla riippuen siitä, vaatiiko hankkeen toteuttaminen laissa säädettyä lupaa. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakkolain (1113/1990) mukainen sakon uhka.

Perustelut

Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 32 §:n 2 momentin nojalla YVA-lain täytäntöönpanoa. YVA-lailla on täytäntöönpantu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista eli ns. YVA-direktiivi. YVA-direktiivin ja sen myötä YVA-lain tavoitteena on, että niiden soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden ympäristövaikutukset selvitetään ennen hankkeiden osittaista tai täydellistä toteuttamista hankkeen merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamiseksi.

YVA-menettely on luonteeltaan ennakollinen menettely, jonka tarkoituksena on turvata ympäristövaikutusten huomioon ottaminen ennen sellaisia toimenpiteitä tai ratkaisuja, jotka voivat käytännössä ohjata hankkeen toteuttamista tai rajoittaa arvioitavien vaihtoehtojen tarkastelua. Arviointimenettelyssä selvitetään myös vaikutusten lieventämiskeinoja. Mikäli hankkeen toteuttamiseen ryhdytään ennen kuin ympäristövaikutusten arviointimenettely on suoritettu, hankkeen keskeyttämiseksi voidaan käyttää hallintopakkotoimia joko soveltuvan erityislainsäädännön tai YVA-lain 35 §:n nojalla riippuen siitä, vaatiiko hankkeen toteuttaminen lupaa.

Arviointi tulee toteuttaa hankkeen suunnittelun tai ohjelman tai suunnitelman laatimisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa YVA-lain 15 §:ssä säädetyn tavoitteen mukaisesti, kun suunnittelun vaihtoehdot ovat vielä avoinna. Arvioinnin tavoitteena on estää tai rajoittaa haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä. Oikeuskirjallisuudessa (Kuusiniemi ym.: *Ympäristöoikeus*, 2013, luku 8) on todettu, että ympäristövaikutusten arvioinnin tulosten tulee olla päätöksentekijän käytettävissä ennen ratkaisun tekemistä tai mikäli hanke, suunnitelma tai ohjelma poikkeuksellisesti ei edellytä erillistä hyväksymis- tai siihen rinnastuvaa päätöstä, arvioinnin tulee olla suoritettu ennen kuin ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta merkityksellisiin toimiin.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön (asia C-215/06) mukaan hanketta ei voida jakaa osiin tai toteuttaa vaiheittain siten, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käytännön merkitys vaarantuu. Myös sellaisia hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömiä valmistelutoimenpiteitä, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, on arvioitava osana hankekokonaisuutta.

Kyseessä on poikkeuksellisen laaja valmistelualue. Lisäksi jo suoritettujen toimien sekä vielä toteuttamattomien, suunniteltujen valmistelutoimien ympäristövaikutuksista vallitsee vähintäänkin sellainen epävarmuus, jonka vuoksi viranomaisen tulee turvata YVA-menettelyn tehokas toteutuminen.

Lupa- ja valvontaviraston hankkeesta vastaavalta ja kunnalta saaman selvityksen perusteella hankealueella on toteutettu tai suunnitellaan toteutettavaksi muun muassa puuston poistamista, maanrakennus- ja kaivuutöitä, kulkuyhteyksien rakentamista, vesitalouteen liittyviä järjestelyjä sekä muita alueen rakentamiskelpoisuutta parantavia toimenpiteitä. Toimenpiteiden laajuus, luonne ja yhteys suunniteltuun hankkeeseen antavat aihetta arvioida niiden liittyvän kiinteästi hankkeen toteuttamiseen.

Se, että kunnan rakennusvalvontaviranomainen on katsonut valmistelevien toimenpiteiden olevan mahdollisia rakentamislain 109 §:n nojalla ilman rakentamislainsäädännön mukaista lupaa, ei poista hankkeesta vastaavan velvollisuutta noudattaa YVA-lakia eikä rajoita Lupa- ja valvontaviraston toimivaltaa valvoa lain noudattamista. Rakennusvalvontaviranomaisen toimivalta koskee rakentamislainsäädännön soveltamista, kun taas YVA-lain mukainen valvonta kuuluu tässä asiassa Lupa- ja valvontavirastolle.

Erityisesti laajamittainen pintamaiden poistaminen, alueen maaston muokkaaminen, hulevesijärjestelyjen rakentaminen sekä työmaainfrastruktuurin toteuttaminen muuttavat

hankkeen toteutusalueella tavalla, joka on käytännössä rinnastettavissa hankkeen toteuttamisen aloittamiseen. Toimenpiteet aiheuttavat sellaisia vaikutuksia, jotka on tunnistettava ja arvioitava osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Toimenpiteet eivät ole luonteeltaan väliaikaisia tai helposti peruutettavia, vaan ne ovat jo muuttaneet alueen luonnontilaa ja hankealueen nykytilaa merkittävästi ja voivat johtaa pysyviin muutoksiin maaperässä, kasvillisuudessa, maisemassa ja alueen vesitaloudessa. Lisäksi toimenpiteet ennakoivat käytännössä hankkeen toteuttamisen lopputulosta ja kaventavat YVA-menettelyn tarkoituksena olevaa mahdollisuutta arvioida hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja sekä haitallisten vaikutusten ehkäisemistä.

Mikäli hankkeesta vastaava toteuttaa merkittävän osan maanrakennustöistä ennen arviointimenettelyn valmistumista, menettää YVA-menettely olennaisen osan käytännön merkityksestään. Vaikka maanrakennustoimenpiteet voivat muutoin perustua esimerkiksi maanomistajan oikeuksiin tai muihin lupiin, YVA-lainsäädännön tavoitteena on varmistaa ympäristövaikutusten ennakkollinen arviointi ennen sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, jotka voivat vaikuttaa myöhempään päätöksentekoon tai aiheuttaa merkittäviä ympäristömuutoksia. Tästä syystä YVA-lain mukaiselle ympäristövaikutusten arvioinnin turvaamiselle on annettava etusija tilanteessa, jossa valmistelevat toimet muodostavat tosiasiallisesti merkittävän, itsenäisen ja ympäristövaikutuksia aiheuttavan osan hankkeen toteuttamista.

Tässä tapauksessa pelkästään valmistelutoimenpiteille vaadittaisiin YVA-menettelyä YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 2 f nojalla. Valmistelutoimenpiteet ovat laajuudeltaan erittäin merkittäviä ja ne voivat kestää vuosia ennen varsinaisen rakentamisen aloittamista, mistä syystä niitä on tästäkin näkökulmasta pidettävä itsenäisenä osana hanketta.

Edellä esitetyn perusteella töiden keskeyttäminen on välttämätöntä siihen saakka, kunnes ympäristövaikutusten arviointimenettely on saatettu loppuun ja sen tulokset voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon hanketta koskevassa päätöksenteossa.

Asianosaisen kuuleminen

Lupa- ja valvontavirasto varaa hallintolain (434/2003) 34 §:n ja uhkasakkolain (1113/1990) 22 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavalle, Tuike Finland Oy:lle, mahdollisuuden lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa kirjallisen selityksensä kehotuksen ja mahdollisten jatkotoimenpiteiden takia. Selityksessä pyydetään erityisesti ottamaan kantaa myös siihen, aikooko hankkeesta vastaava noudattaa kehotusta.

Selitys tulee toimittaa Lupa- ja valvontavirastolle viimeistään **14.10.2026** ensisijaisesti sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@lvv.fi tai vaihtoehtoisesti postitse osoitteeseen Lupa- ja valvontavirasto, PL 20, 13035 LVV. Selityksessä pyydetään ilmoittamaan asian diaarinumero LVV-U/37128/2026.

Määräajan noudattamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista Lupa- ja valvontavirastossa määräajan jälkeen.

Kehotus ja kuuleminen

6.10.2026

LVV-U/37128/2026

Julkinen

Muuta huomioitavaa

Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että asiassa on tullut 18.9.2026 vireille ojitusilmoitus, joka on parhaillaan käsittelyssä, eikä vesilain mukaista luvantarvearviointia ole vielä tehty.

Lupa- ja valvontavirasto tulee pyytämään erillistä selvitystä alueelta poistettujen ja poistettavien maamassojen määrästä, laadusta ja sijoituspaikoista. Annetun selvityksen perusteella virasto harkitsee mahdollista ympäristöluvan ja muiden jatkotoimenpiteiden tarvetta.

Lisätiedot ja allekirjoitukset

Tarvittaessa lisätietoja asiassa antavat yksikön päällikkö Sari Myllyoja, kirjaamo@lvv.fi / puh. +358 29 5255263, ja osastopäällikkö Tommi Muilu, kirjaamo@lvv.fi / +358 29 5255320.

Tämän asiakirjan on esitellyt yksikön päällikkö Sari Myllyoja ja ratkaissut osastopäällikkö Tommi Muilu Lupa- ja valvontaviraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/37128/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/37128/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Myllyoja Sari 06.10.2026 11:47

Ratkaisija Muilu Tommi 06.10.2026 12:42